

Název a adresa školy:	Střední škola průmyslová a umělecká, Opava, příspěvková organizace, Praskova 399/8, Opava, 746 01
Název operačního programu:	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, oblast podpory 1.5
Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0129
Název projektu	SŠPU Opava – učebna IT
Typ šablony klíčové aktivity:	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (20 vzdělávacích materiálů)
Název sady vzdělávacích materiálů:	CJ I
Popis sady vzdělávacích materiálů:	Český jazyk I, 1. ročník
Sada číslo:	C-09
Pořadové číslo vzdělávacího materiálu:	03
Označení vzdělávacího materiálu: (pro záznam v třídní knize)	VY_32_INOVACE_C-09-03
Název vzdělávacího materiálu:	Získávání a zpracovávání informací – 2. část
Zhotoveno ve školním roce:	2011/2012
Jméno zhotovitele:	Mgr. Šárka Šmehýlová

Získávání a zpracovávání informací – 2. část

Pro práci s textem slouží autorovi i adresátovi určitá pravidla. Tato pravidla slouží v tvorbě určitého slohového textu, ale také k jeho pochopení a zapamatování.

Autor i adresát pracuje s **rejstříkem**, **obsahem**, **osnovou**, **resumé**, pořizuje **konspekt**, **výpisek**, ale také si může v textu **podtrhávat** a **vytvářet** poznámky.

Výpisek (excerptum)

Nejjednodušší druh záznamu textu, zachycuje některé myšlenky, které jsou důležité nebo zajímavé, jsou doslovným vypsáním části textu, dávají se do uvozovek. Originál se může doslovně citovat, nebo parafrázovat (volněji, ale věrně vystihnout). Vypuštěná část textu se označí třemi tečkami (...).

Výpisky se píší nejčastěji na kartičky formátu A6 a zařazují se do kartotéky.

Schéma výpisku A6:

heslo

„.....(text).....“

“.....“

bibliografický údaj

Heslo – pojmenovává obor, do kterého text patří.

Bibliografický údaj – jméno autora, název článku, název časopisu, ročník, rok, stránky.

Osnova

Zachycuje myšlenkovou výstavbu textu. Pravidla nejsou vymezena do detailu, původně zamýšlené rozvržení textu se může během psaní měnit. Užívají se nevětné heslovité záznamy, nebo stručné věty, strukturované do bodů označených čísly, písmeny, nebo jejich kombinací.

Příklad osnovy:

1. Příběhy o původu polární záře.
2. Vědecký výklad původu polární záře.
3. Odborné pojmenování polární záře.
4. Faktory důležité k pozorování.
5. Pozorování výjimečné polární záře 23. – 24. dubna 2012.

Konspekt (výťah)

Zachycuje jako osnova myšlenkovou výstavbu textu. Text vystihuje na rozdíl od osnovy podrobněji, aby jej autor dokázal kdykoli v budoucnu rekonstruovat. Slouží pro studijní účely. Využívají ho studenti u souvislého výkladu vyučujícího v hodině.

Na rozdíl od osnovy autor zpracovává text někoho jiného.

Může mít formu:

- strukturovanou (heslovou);
- souvislého zápisu (větnou).

Příklad konspektu (formou strukturovanou):

- 1) Příběhy o původu polární záře- vyprávění Indiánů a Eskymáků.
- 2) Vědecký výklad původu polární záře – důsledek sluneční aktivity, maximum nastává po 11 letech, poprvé pozorováno v roce 1843.
- 3) Odborné pojmenování polární záře.
 - a) Na severní polokouli – aurora borealis.
 - b) Na jižní polokouli – aurora australis.
- 4) Faktory důležité k pozorování – mimo město, jasná obloha, minimální oblačnost a také štěstí.
- 5) Pozorování výjimečné polární záře 23. – 24. dubna 2012 – viditelná i ve městech Seattle, Buffalo, Chicago.

Resumé (souhrn)

Resumé je stručné shrnutí hlavních myšlenek odborného textu. Slouží odborníkům z oboru k rychlé orientaci v problematice a k rozhodnutí, zda se budou zabývat celým textem práce. Bývá podáno v mateřském jazyce a v jednom nebo dvou světových jazycích.

Praktická část

K uvedenému textu napište osnovu a resumé.

Mangusta žíhaná

Mangusta žíhaná je silná šelmička s velkou hlavou, malýma ušima, krátkými končetinami a dlouhým ocasem, který mnohdy dosahuje délky zbytku těla. Zvířata z oblastí s vlhčím podnebím jsou větší a tmavější než zvířata z oblastí s podnebím sušším. Spodní část těla je vyšší a kulatější než hrud'. Mají tvrdou nejčastěji šedou, ale i olivově hnědou srst, kterou lemuje několik tmavě hnědých příčných

pruhů, které se střídají od plecí až po ocas. Čenich a končetiny, které jsou lehčí než zbytek těla, jsou tmavější. Na svých končetinách má mangusta žíhaná také silné drápy, které jí dovolují vyhledávat potravu ukrytou i několik centimetrů pod zemí.

Dospělé zvíře dosahuje délky těla od 30 do 45 cm a hmotnosti 1,5 až 2,25 kg. Ocas je dlouhý zhruba 15 až 30 cm.

Mangusta žíhaná obývá převážně otevřené savany, ale i otevřené lesy a pastviny, zvláště pak křovité planiny. Často se vyskytuje poblíž vody a v oblastech s množstvím termitích mravenišť, které jim slouží jako přístřešek, ale také potravní zdroj. Mangusta žíhaná obývá převážně východní, jihovýchodní, ale i střední Afriku. Část populace žije také v severních savanách západní Afriky.

Mangusta žíhaná se nejčastěji živí bezobratlovci, zvláště pak hmyzem (termity a larvy brouků), stonožkami, ještěrkami, hady (nebojí se napadnout ani kobru, kterou usmrcují ukousnutím hlavy), žábami, vzácněji i hlodavci. Většinu svých kořistí usmrcuje svými ostrými drápy, které slouží podobně jako dýky. Někdy se živí i kořeny a ovocem, mezi její oblíbená lehká jídla patří ptačí vejce, která rozbijí válením přes kameny. Je-li napadena, brání se velice neohroženě, přičemž výstražně vrčí, a hrbí hřbet.

Mangusta žíhaná hledá potravu v malých skupinkách, které zůstávají v kontaktu díky široké škále zvuků.

(www.cswikipedie.org)

Seznam použité literatury

- Martinková, V.: *Český jazyk 1 pro střední školy*. 2. upravené vydání. Praha: Trizonia, 1995. ISBN 80-85573-56-3.
- Sochrová, M.: *Český jazyk v kostce pro střední školy*. 2. vydání. Havlíčkův Brod: Fragment, 1999. ISBN 80-7200-338-0.